

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΕΥΧΟΣ 37 – ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Σε αυτό το τεύχος της «Οικονομικής Έρευνας» παρουσιάζονται αποτελέσματα από αναλύσεις που αφορούν διάφορες πτυχές της κυπριακής οικονομίας. Συνοπτικά:

- Παρουσιάζονται τα βασικά αποτελέσματα της αξιολόγησης ανταγωνιστικότητας και ψηφιακής ανταγωνιστικότητας της Κυπριακής οικονομίας.
- Εξετάζονται οι τάσεις της άτυπης απασχόλησης στην Κύπρο.
- Αναλύεται το μισθολογικό χάσμα μεταξύ μόνιμων και προσωρινών εργαζόμενων στην Κύπρο.
- Εξετάζονται συστήματα εξισώσεων για σκοπούς πρόβλεψης του ρυθμού ανάπτυξης τομέων της Κυπριακής οικονομίας.
- Γίνεται αναφορά στη μελέτη για αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ενεργών πολιτικών αγοράς εργασίας στην Κύπρο.

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• Συνέδρια εις μνήμη του Καθηγητή Πάνου Πασιαρδή	2
• Αξιολόγηση ανταγωνιστικότητας της Κυπριακής οικονομίας	3
• Άτυπη απασχόληση στην Κύπρο: τάσεις και προτάσεις πολιτικής	4
• Μετρώντας το μισθολογικό χάσμα μεταξύ μόνιμων και προσωρινών εργαζόμενων στην Κύπρο	4
• Συστήματα εξισώσεων για πρόβλεψη του ρυθμού ανάπτυξης τομέων της κυπριακής οικονομίας	5
• Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ενεργών πολιτικών αγοράς εργασίας στην Κύπρο	5
• Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών και του Τμήματος Οικονομικών	6-7

Συνέδρια εις μνήμη του Καθηγητή Πάνου Πασιαρδή

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) και το Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου στις 11 Σεπτεμβρίου 2018, διοργάνωσαν μικρό ακαδημαϊκό συνέδριο εις μνήμη του Καθ. Πάνου Πασιαρδή.

Ο Καθ. Πάνος Πασιαρδής γεννήθηκε το 1949. Σπούδασε Οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και έλαβε το διδακτορικό του το 1979 από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Birkbeck College). Εργάστηκε στο διεθνούς φήμης Institute for Fiscal Studies και δίδαξε στο City University (UK) και στο Πανεπιστήμιο Κύπρου από το 1991. Ο Καθ. Πάνος Πασιαρδής διετέλεσε Πρόεδρος του Τμήματος Οικονομικών στα αρχικά στάδια ίδρυσής του, με καταλυτική συνεισφορά στο διδακτικό, διοικητικό και ερευνητικό έργο. Διετέλεσε πρόεδρος των Συγκλητικών Επιτροπών Οικονομικών και Έρευνας και είχε σημαντική συμβολή στη διαμόρφωση του Πανεπιστημίου Κύπρου. Το 2002, με δική του πρωτοβουλία, ιδρύθηκε το ΚΟΕ του οποίου ήταν Διευθυντής μέχρι την αφυπηρέτησή του στις 31 Αυγούστου 2016.

Το ερευνητικό του έργο επικεντρώνεται σε θέματα ανάλυσης της συμπεριφοράς του καταναλωτή, ανάλυσης ενημερίας, φορολογίας και κοινωνικών παροχών και γενικότερα σε θέματα δημοσίων οικονομικών και εφαρμοσμένης οικονομετρίας. Η άριστη επιστημονική προσφορά του περιλαμβάνει βιβλία και πολλά άρθρα, που έχουν δημοσιευτεί σε κορυφαία διεθνή επιστημονικά περιοδικά, όπως *American Economic Review*, *International Economic Review*, *Journal of Public Economics*, *The Review of Economics and Statistics*, *The Economic Journal* κ.α.

Πρωτοστάτησε στη θεμελίωση της ποσοτικής διερεύνησης πτυχών της κυπριακής οικονομίας που είχε ως αποτέλεσμα την εξαγωγή συμπερασμάτων κοινωνικοοικονομικής πολιτικής. Παράλληλα, δημοσίευσε μεγάλο αριθμό μελετών σε θέματα της κυπριακής οικονομίας, που έτυχαν εκτενή κάλυψη από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, απέτελεσαν σημείο αναφοράς στη δημόσια συζήτηση είχαν και εξακολουθούν να ασκούν επιρροή στη διαμόρφωση κοινωνικοοικονομικής πολιτικής.

Το συνέδριο στόχευσε να αναγνωρίσει και να αποδώσει φόρο τιμής στη συνεισφορά του Καθ. Πάνου Πασιαρδή με τη συγκέντρωση και παρουσίαση άρθρων ορισμένων συνεργατών του από όλη την καριέρα του. Ειδική έκδοση του Περιοδικού “*Cyprus Economic Policy Review Journal*”, το οποίο ο ίδιος δημιούργησε, θα είναι αφιερωμένο στο έργο του. Η ειδική έκδοση θα περιλαμβάνει άρθρα που παρουσιάστηκαν στο συγκεκριμένο συνέδριο, καθώς, επίσης, και σχόλια από

τους ακαδημαϊκούς συνεργάτες του Καθ. Πάνου Πασιαρδή από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Κύπρο που δεν μπόρεσαν να παρευρεθούν στο συνέδριο. Συντάκτης του Περιοδικού “*Cyprus Economic Policy Review Journal*”, διετέλεσε ο Καθ. Πάνος Πασιαρδής από την ίδρυσή του μέχρι και το 2016. Οι ομιλητές του συνεδρίου και τα άρθρα που παρουσιάστηκαν ήταν:

- **Sir Christopher Pissarides**, London School of Economics and University of Cyprus

The intergenerational transmission of inequality in post-Soviet Russia

- **Louis Christofides**, University of Cyprus and University of Guelph

The impact of public sector austerity measures on the public-private wage gap in Europe

- **Thanasis Stengos**, University of Guelph, Canada

The Human Development Index: A stochastic dominance spanning extension

- **Aris Spanos**, Virginia Tech, USA

The perils of curve-fitting: Goodness-of-fit vs. model validation and the reliability of inference

Εισαγωγικά σχόλια παρέθεσαν ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου, Καθ. Κώστας Χριστοφίδης και ο Πρόεδρος του Τμήματος Οικονομικών Καθ. Σωφρόνης Κληρίδης, ενώ τα καταληκτικά σχόλια του συνεδρίου παρέθεσε η Διευθύντρια του ΚΟΕ Καθ. Έλενα Ανδρέου. Στο συνέδριο διαβάστηκαν μηνύματα που έστειλαν οι στενότεροι συνεργάτες του Καθ. Πάνου Πασιαρδή στα πρώτα στάδια της ακαδημαϊκής του καριέρας στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι Sir Rirchard Blundell (University College London), Professor John Muellbauer (Nuffield College, University of Oxford) και Professor Guglielmo Weber (University of Padova), εξήραν τόσο το πρωτοποριακό ερευνητικό έργο του Καθ. Πάνου Πασιαρδή καθώς και τον χαρακτήρα του. Το συνέδριο ολοκληρώθηκε με μια σύντομη προσφώνηση της κας Ντίνας Πασιαρδή, σύζυγο του Πάνου Πασιαρδή, που ανάδειξε τη δύναμη του χαρακτήρα του μέχρι και τις τελευταίες του μέρες.

Επίσης, η Εταιρεία Κυπριακών Οικονομικών Μελετών (Cyprus Economic Society) αφιέρωσε το Συνέδριο που διοργανώθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 2018 με τίτλο “*Fiscal Policies and Debt Sustainability*” στη μνήμη του Καθ. Πάνου Πασιαρδή. Ειδικό Θέμα με τίτλο “*Labour Market Entry, Exit and the Duration of Working Life in Cyprus*” παρουσιάστηκε από τον Δρ. Αλέξανδρο Πολυκάρπου διδακτορικό φοιτητή και επί σειρά ετών συνεργάτη του Πάνου Πασιαρδή στο ΚΟΕ.

Αξιολόγηση ανταγωνιστικότητας της Κυπριακής οικονομίας

N. Πασιουρτίδου

Το Παγκόσμιο Κέντρο Ανταγωνιστικότητας της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων IMD στην Ελβετία (© IMD World Competitiveness Center www.imd.org/wcc) κυκλοφορεί σε ετήσια βάση την έκδοση [IMD World Competitiveness Yearbook](#) στην οποία αξιολογείται η ανταγωνιστικότητα οικονομιών. Η έκδοση IMD World Competitiveness Yearbook του 2018 που δημοσιεύτηκε στο τέλος Μαΐου περιλαμβάνει 63 χώρες, ανάμεσά τους για δεύτερη φορά και η Κύπρος. Το ΚΟΕ ως συνεργαζόμενος φορέας του IMD World Competitiveness Center συμβάλλει στη συλλογή των δεδομένων για την Κύπρο, καθώς και στη διάχυση των αποτελεσμάτων για την Κύπρο μέσω ενός [Δελτίου](#).

Ανταγωνιστικότητα

Η αξιολόγηση και η κατάταξη των οικονομιών στηρίζεται σε 340 κριτήρια που διαμορφώνονται στη βάση επίσημων στατιστικών στοιχείων καθώς και στοιχείων από μια Έρευνα Γνώμης μεταξύ ανώτερων στελεχών επιχειρήσεων στην κάθε χώρα. Τα κριτήρια ομαδοποιούνται σε τέσσερις κατηγορίες: επίδοση της οικονομίας, αποδοτικότητα του κράτους, αποδοτικότητα των επιχειρήσεων και υποδομή.

Η Κύπρος κατατάσσεται 41^η από τις 63 χώρες σε όρους ανταγωνιστικότητας, υποχωρώντας κατά τέσσερις θέσεις στην κατάταξη σε σχέση με το 2017. Η πτώση της θέσης της Κύπρου είναι αποτέλεσμα χαμηλότερης κατάταξης στις κατηγορίες της αποδοτικότητας του κράτους και των επιχειρήσεων, καθώς και της υποδομής. Αντίθετα, το 2018 η θέση της Κύπρου βελτιώθηκε στην κατηγορία της οικονομικής επίδοσης.

Ψηφιακή ανταγωνιστικότητα

Επιπρόσθετα, οι χώρες κατατάσσονται σε όρους ψηφιακής ανταγωνιστικότητας (IMD World Digital Competitiveness Ranking), η οποία μετρά την ικανότητα των οικονομιών να υιοθετήσουν, να αξιοποιήσουν και να εξελίξουν ψηφιακές τεχνολογίες που οδηγούν σε βελτιώσεις στη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού, των επιχειρήσεων και της κοινωνίας γενικότερα. Η αξιολόγηση και η κατάταξη των χωρών βασίζεται σε 50 κριτήρια που υπολογίζονται από επίσημες στατιστικές και στοιχεία από την Έρευνα Γνώμης.

Τα κριτήρια ομαδοποιούνται σε τρεις κατηγορίες:

1. Γνώση: η τεχνογνωσία που απαιτείται για να ανακαλυφθούν, να κατανοηθούν και να επεκταθούν νέες τεχνολογίες (ταλέντο, εκπαίδευση και κατάρτιση, βαθμός επικέντρωσης στην επιστήμη).
2. Τεχνολογία: το γενικό πλαίσιο στην οικονομία που επιτρέπει την ανάπτυξη ψηφιακών τεχνολογιών (ρυθμιστικό και τεχνολογικό πλαίσιο, κεφάλαιο/χρηματοδότηση).
3. Ετοιμότητα για το μέλλον: το επίπεδο ετοιμότητας της χώρας να εκμεταλλευτεί τεχνολογικές εξελίξεις και να

ενσωματώσει νέες τεχνολογίες στην οικονομία (προσαρμοστικότητα, ευελιξία επιχειρήσεων, ενσωμάτωση τεχνολογιών πληροφορικής).

Στην παγκόσμια κατάταξη του IMD που δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο, ανάμεσα σε 63 χώρες η Κύπρος καταλαμβάνει την 54^η θέση σε όρους ψηφιακής ανταγωνιστικότητας, υποχωρώντας κατά μία θέση συγκριτικά με το 2017. Η πτώση της θέσης της Κύπρου είναι αποτέλεσμα χαμηλότερης κατάταξης στις κατηγορίες της γνώσης και της τεχνολογίας. Αντίθετα, το 2018 η κατάταξη της Κύπρου βελτιώθηκε στην κατηγορία της ετοιμότητας για το μέλλον.

Σε όρους γνώσης, η Κύπρος υποχώρησε στην 55^η θέση συγκριτικά με την 46^η που έλαβε το 2017. Η πτώση στην κατάταξη ήταν αποτέλεσμα της επιδείνωσης των κριτηρίων που συνδέονται κυρίως με το ταλέντο (π.χ. καθαρή ροή φοιτητών, ξένο εργατικό δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης, διεθνής εμπειρία, τεχνολογικές δεξιότητες), καθώς και με την εκπαίδευση και κατάρτιση (π.χ. απόφοιτοι θετικών επιστημών, κατάρτιση εργαζομένων).

Στην κατηγορία της τεχνολογίας η Κύπρος υποχώρησε στην 56^η από την 54^η θέση που κατείχε πέρσι. Κριτήρια που συνδέονται με το ρυθμιστικό πλαίσιο (π.χ. νομοθεσία σχετικά με επιστημονική έρευνα, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας) και τη χρηματοδότηση/κεφάλαιο (π.χ. επενδύσεις σε τηλεπικοινωνίες, τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, venture capital) σημείωσαν επιδείνωση συγκριτικά με το 2017, επηρεάζοντας αρνητικά την κατάταξη. Τα κριτήρια που σχετίζονται με το τεχνολογικό πλαίσιο σημείωσαν βελτίωση το 2018 (π.χ. τεχνολογία επικοινωνιών, εξαγωγές υψηλής τεχνολογίας).

Σε όρους ετοιμότητας για το μέλλον η Κύπρος κατατάσσεται 44^η, σημειώνοντας άνοδο 10 θέσεων σε σχέση με το 2017. Το 2018, η Κύπρος καταγράφει σημαντική βελτίωση σε κριτήρια που συνδέονται κυρίως με την προσαρμοστικότητα και την ευελιξία επιχειρήσεων (π.χ. καινοτόμες επιχειρήσεις). Παρ' όλα αυτά, η Κύπρος συνεχίζει να παρουσιάζει αδυναμίες στη χρήση μεγάλων βάσεων δεδομένων (big data) και ανάλυση δεδομένων για εξαγωγή πληροφοριών (analytics), στις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, στη στάση απέναντι στην παγκοσμιοποίηση και στην ηλεκτρονική συμμετοχή (e-participation).

Περισσότερες λεπτομέρειες στους πιο κάτω συνδέσμους:

[Κατατάξεις ανταγωνιστικότητας χωρών, 2018](#)

[Αναλυτικά αποτελέσματα ανταγωνιστικότητας για την Κύπρο, 2018](#)

[Κατατάξεις ψηφιακής ανταγωνιστικότητας χωρών, 2018](#)

Άτυπη απασχόληση στην Κύπρο: τάσεις και προτάσεις πολιτικής

Χρ. Κουτσαμπέλας

Η οικονομική κρίση προκάλεσε σημαντικές αλλαγές στην αγορά εργασίας, μία εκ των οποίων είναι η σημαντική αύξηση της άτυπης απασχόλησης, όπως η εργασία ορισμένου χρόνου και η μερική απασχόληση. Η άτυπη απασχόληση είναι περισσότερο συχνή στους νέους και στις γυναίκες. Τα χρόνια της κρίσης, όμως, η άτυπη απασχόληση αυξήθηκε και σε άλλες ομάδες όπως οι άνδρες και τα άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι οι εργαζόμενοι σε άτυπη απασχόληση αντιμετωπίζουν μισθολογικές διακρίσεις σε σχέση με τους υπόλοιπους εργαζόμενους, καθώς και υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας. Συνεπώς, δεν εκπλήσσει ότι η άτυπη απασχόληση είναι κατά κύριο λόγο ανεπιθύμητη. Για παράδειγμα, 9 στους 10 εργαζόμενους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου δήλωσαν ότι δουλεύουν με τέτοια συμβόλαια διότι δεν έχουν καλύτερη εναλλακτική.

Οι εργαζόμενοι σε άτυπη απασχόληση προστατεύονται από την εφαρμογή ειδικής νομοθεσίας: [Περί Εργοδοτούμενων με Εργασία Ορισμένου Χρόνου (Απαγόρευσης Δυσμενούς Μεταχείρισης) Νόμος του 2003 και Περί Εργοδοτούμενων με Μερική Απασχόληση (Απαγόρευση Δυσμενούς Μεταχείρισης) Νόμος του 2002].

Ωστόσο, τα στοιχεία δείχνουν ότι η εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας δεν ήταν επαρκής για να αναχαιτίσει την άνοδο της ανεπιθύμητης άτυπης απασχόλησης και να καταπολεμήσει τις διακρίσεις. Οι εργαζόμενοι σε άτυπη απασχόληση έχουν πρόσβαση στο σύστημα κοινωνικής προστασίας με τους ίδιους όρους όπως όλοι οι εργαζόμενοι. Ωστόσο, οι ανισότητες στην αγορά εργασίας μεταδίδονται στο σύστημα κοινωνικής προστασίας, κυρίως όσον αφορά την κάλυψη και την επάρκεια των ανταποδοτικών παροχών και των συντάξεων.

Τέλος, η έρευνα* παρουσιάζει, συνοπτικά, πολιτικές που θα μπορούσαν να ενδυναμώσουν το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο, αμβλύνοντας τις ανισότητες μεταξύ των εργαζομένων, όπως η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των εποπτικών μηχανισμών (για παράδειγμα μέσω προληπτικών ελέγχων σε τομείς που συγκεντρώνουν υψηλό ποσοστό άτυπης απασχόλησης).

* Koutsampelas Chr., "[Non-standard employment in Cyprus: Trends and policy responses](#)", Economic Policy Paper, 09-17, Economics Research Centre, University of Cyprus.

Μετρώντας το μισθολογικό χάσμα μεταξύ μόνιμων και προσωρινών εργαζόμενων στην Κύπρο

Χρ. Κουτσαμπέλας

Ο σκοπός της μελέτης[†] είναι να αναλύσει το μισθολογικό χάσμα μεταξύ μόνιμων και προσωρινών εργαζόμενων στην Κύπρο. Η χρήση των βάσεων δεδομένων 2009 και 2015 του EU-SILC επιτρέπει μια πρώτη εξέταση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στις μη τυπικές μορφές απασχόλησης. Το μέγεθος του μη προσαρμοσμένου μισθολογικού χάσματος είναι πρωτίστως ευαίσθητο στον ορισμό του δείγματος και δευτερευόντως στις διαδικασίες στατιστικής διόρθωσης του σφάλματος μεροληψίας.

Παρ' όλα αυτά, με αρκετή βεβαιότητα, η Κύπρος μπορεί να συμπεριληφθεί στις χώρες που χαρακτηρίζονται από υψηλό μισθολογικό χάσμα μόνιμων-προσωρινών υπαλλήλων, με την ύφεση να μη φαίνεται να έχει σημαντική επίπτωση στο παρατηρούμενο χάσμα. Τεχνικές τύπου Oaxaca-Ransom χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να διαχωριστεί το μισθολογικό χάσμα σε εξηγήσιμα και μη εξηγήσιμα τμήματα, καθώς και το μη εξηγήσιμο τμήμα να αναλυθεί στο μέρος που οφείλεται στο πλεονέκτημα των μόνιμων εργαζομένων και στο μέρος που οφείλεται στο μειονέκτημα των προσωρινών εργαζομένων.

Σε όλες τις περιπτώσεις, η ανάλυση έδειξε ότι περίπου το μισό του μισθολογικού χάσματος μπορεί να εξηγηθεί από τα παραγωγικά χαρακτηριστικά των ατόμων. Ενώ το μη εξηγήσιμο τμήμα, του οποίου το απόλυτο μέγεθος είναι αρκετά υψηλό και το σχετικό μέγεθος περίπου στο μέσο όρο των ευρωπαϊκών χωρών, οφείλεται κατά κύριο λόγο στο μειονέκτημα των προσωρινών εργαζομένων. Η μελέτη δεν ελέγχει για πιθανά προβλήματα ενδογένειας που μπορεί να προκύψουν από την «αυτοεπιλογή» εργασιακού συμβολαίου, λόγω της έλλειψης κατάλληλων βοηθητικών μεταβλητών.

Παρ' όλα αυτά, το μέγεθος τόσο του μισθολογικού χάσματος, καθώς και άλλες άμεσες και έμμεσες ενδείξεις, καθιστούν τις μισθολογικές διακρίσεις εις βάρος των προσωρινών εργαζομένων ως ένα πολύ εύλογο σενάριο. Η έρευνα κλείνει με μια σύντομη συζήτηση πολιτικών που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στη διόρθωση του προβλήματος, όπως η πιο ουσιαστική αντιπροσώπευση των εν λόγω εργαζομένων στον κοινωνικό διάλογο, οι πρωτοβουλίες ενημέρωσης των εργαζομένων (και ειδικά των μεταναστών) αναφορικά με τα εργασιακά δικαιώματά τους καθώς, και άλλες εξειδικευμένες πολιτικές.

[†] Koutsampelas Chr., "[Measuring the permanent-temporary wage gap in Cyprus](#)", Economic Policy Paper, 02-18, Economics Research Centre, University of Cyprus.

Συστήματα εξισώσεων για πρόβλεψη του ρυθμού ανάπτυξης τομέων της Κυπριακής οικονομίας*N. Πασιουρτίδου και Χρ. Παπαμιχαήλ*

Η έρευνα* εξετάζει την εφαρμογή μοντέλων Vector Autoregressions (VAR) για βραχυπρόθεσμη πρόβλεψη του ρυθμού ανάπτυξης των συνιστωσών του ΑΕΠ, από την πλευρά της προσφοράς, καθώς και του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ αθροίζοντας τις προβλέψεις των συνιστωσών του. Οι συνιστώσες του ΑΕΠ αποτελούνται από την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία έξι τομέων οικονομικής δραστηριότητας (γεωργία, βιομηχανία, κατασκευές, εμπόριο και μεταφορές, χρηματοπιστωτικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες, άλλες υπηρεσίες) και από τους δασμούς συν ΦΠΑ. Επίσης, εκτιμώνται μοντέλα VAR που περιέχουν ως εξωγενείς μεταβλητές κοινούς παράγοντες, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν: (α) την πραγματική οικονομική δραστηριότητα και αγορά εργασίας, (β) εγχώριες χρηματοπιστωτικές και δημοσιονομικές μεταβλητές, τιμές και δείκτες οικονομικού κλίματος και (γ) ξένες/διεθνείς χρηματοοικονομικές μεταβλητές, ευρωπαϊκούς δείκτες τιμών και δείκτες εμπιστοσύνης. Χρησιμοποιούνται τριμηνιαία στοιχεία για την περίοδο 1995:1-2017:2.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι προβλέψεις συνιστωσών του ΑΕΠ από μοντέλα VAR με εξωγενείς παράγοντες είναι ακριβέστερες από αυτές που υπολογίζονται από απλά μοντέλα VAR. Ωστόσο, η αυξημένη ακρίβεια των προβλέψεων επιτυγχάνεται κυρίως για πολύ κοντινό ορίζοντα. Εξάιρεση αποτελεί ο τομέας των κατασκευών, στον οποίο η βελτίωση στην ακρίβεια των προβλέψεων καταγράφεται για μακρινό ορίζοντα, και ο τομέας των χρηματοπιστωτικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στον οποίο το σφάλμα της πρόβλεψης μειώνεται σημαντικά τόσο για κοντινό όσο και για πιο μακρινό ορίζοντα. Οι προβλέψεις συνιστωσών που υπολογίζονται από μοντέλα μιας εξίσωσης (αντί συστήματα) είναι τουλάχιστον εξίσου ακριβείς με τις προβλέψεις από VAR μοντέλα.

Οι προβλέψεις του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ αθροίζοντας προβλέψεις για τις συνιστώσες του, οι οποίες υπολογίζονται από μοντέλα μιας εξίσωσης, είναι τουλάχιστον το ίδιο ακριβείς με τις έμμεσες προβλέψεις για τον ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ που βασίζονται σε προβλέψεις των συνιστωσών του από μοντέλα VAR. Η άμεση πρόβλεψη του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ με μοντέλα μιας εξίσωσης αποτελεί τη μέθοδο με την καλύτερη επίδοση για την υπό εξέταση περίοδο.

Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ενεργών πολιτικών αγοράς εργασίας στην Κύπρο*A. Πολυκάρπου*

Το ΚΟΕ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών (ΥΟ) και το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ), έχει αναλάβει τη διεξαγωγή μελέτης για αξιολόγηση των προνοιών και πιθανών επιπτώσεων των Ενεργών Πολιτικών Αγοράς Εργασίας (ΕΠΑΕ) στην Κύπρο, καθώς και των πτυχών του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος που περιέχουν ΕΠΑΕ. Στα πλαίσια της πιο πάνω μελέτης έχει διενεργηθεί ανασκόπηση της βιβλιογραφίας που αφορά εναλλακτικές μεθόδους που εφαρμόζονται για την αξιολόγηση των ΕΠΑΕ. Ανάλογα με τους στόχους της ανάλυσης μπορεί να γίνει “Αξιολόγηση της διαδικασίας”, “Αξιολόγηση της απόδοσης” και “Αξιολόγηση των επιπτώσεων” των ΕΠΑΕ.

Οι πιο διαδεδομένες τεχνικές αξιολόγησης χρησιμοποιούν ομάδες αναφοράς οι οποίες επιλέγονται πριν την εφαρμογή των ΕΠΑΕ (πειραματικές) ή μετά την εφαρμογή (οιονεί-πειραματικές) του προγράμματος. Στην Κύπρο για αξιολόγηση των ήδη υπαρχόντων ΕΠΑΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν οιονεί-πειραματικές μέθοδοι εφόσον υπάρχουν στοιχεία για τη διαμόρφωση ενός δείγματος σύγκρισης. Η ανάλυση μπορεί να γίνει με τη χρήση μεθόδων παλινδρόμησης λαμβάνοντας υπόψη τα παρατηρούμενα και μη παρατηρούμενα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στα προγράμματα ΕΠΑΕ ή με την χρήση τεχνικών βοηθητικών μεταβλητών (instrumental variable techniques).

Η εφαρμογή των τεχνικών αξιολόγησης των επιδράσεων των ΕΠΑΕ στην Κύπρο αναμένεται να αντιμετωπίσει διάφορες προκλήσεις, μεταξύ άλλων, με (α) την πρόσβαση και κατασκευή της κατάλληλης βάσης δεδομένων, (β) τον προσδιορισμό της ομάδας ελέγχου, (γ) τον έλεγχο της αξιοπιστίας των εμπειρικών αποτελεσμάτων σε συνδυασμό με τις προδιαγραφές του μοντέλου, και (δ) την επιλογή των βοηθητικών μεταβλητών. Το ΚΟΕ διαθέτει την απαραίτητη τεχνογνωσία για αντιμετώπιση των πιο πάνω προκλήσεων και εφαρμογή των τεχνικών αξιολόγησης των επιδράσεων των ΕΠΑΕ εφόσον δοθεί πρόσβαση στα κατάλληλα στατιστικά στοιχεία. Στο παρόν στάδιο έχουν ήδη προγραμματιστεί συναντήσεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς (ΥΟ, ΥΕΠΚΑ) για συντονισμό των ενεργειών προς επίτευξη των στόχων της μελέτης.

* Pashourtidou N. and Chr. Papamichael, "Forecasting economic activity in sectors of the Cypriot economy using VAR models", Economic Analysis Paper, 01-18, Economics Research Centre.

Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών και του Τμήματος Οικονομικών

Νέα Ερευνητικά Προγράμματα

1) Ερευνητικό Πρόγραμμα κατηγορίας «**Νησίδες Αριστείας**» των προγραμμάτων **RESTART 2016-2020** του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας με τίτλο «**Μοντέλα με Μειχτές Συχνότητες: Θεωρία και Εφαρμογές**» και ακαδημαϊκή υπεύθυνη την Καθ. Έλενα Ανδρέου.

Το ερευνητικό πρόγραμμα έχει δύο στόχους. Ο πρώτος είναι να αναπτυχθούν νέα οικονομετρικά μοντέλα που επεκτείνουν τις τρέχουσες σύγχρονες τεχνικές μοντέλων Δυναμικών Κοινών Παραγόντων (Dynamic Factor Models). Τα νέα μοντέλα εφαρμόζουν την ιδέα της δειγματοληψίας ανάμεικτων δεδομένων (Mixed Data Sampling (MIDAS)) για περαιτέρω ανάπτυξη των μοντέλων τύπου παράγοντα με μικτές συχνότητες σε υποομάδες/κατηγορίες (Group Factor MIDAS Models). Αυτά τα μοντέλα είναι χρήσιμα για την ανάλυση πολυδιάστατων βάσεων δεδομένων, για μακροοικονομική πρόβλεψη, καθώς και για εφαρμογές δυναμικών μοντέλων για χάραξη οικονομικής πολιτικής. Ο δεύτερος στόχος είναι η ανάπτυξη νέων οικονομετρικών τεχνικών για την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των οικονομικών δεικτών και των διαρθρωτικών αλλαγών (sequential analysis) που είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε περιόδους οικονομικών κρίσεων και οι οποίες μπορεί να είναι χρήσιμες για προειδοποίηση αστάθειας στην οικονομία. Αυτές οι τεχνικές θα αναπτύξουν διαδοχικές δοκιμές σημείων αλλαγής με την άφιξη νέων χρηματοοικονομικών δεδομένων υψηλής συχνότητας (high frequency financial data), τη σταθερότητα των οικονομικών δεικτών, την αξιοποίηση μικτών συχνοτήτων και τις ιδιότητες των χρηματοοικονομικών μεταβλητών για την παραγωγή ενδείξεων έγκαιρης προειδοποίησης σχετικά με την αστάθεια στην οικονομία ή/και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η πρόβλεψη και η συνεχής παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο (real-time forecasting and monitoring) βασικών οικονομικών μεταβλητών είναι μία από τις κύριες δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών και κρατικών θεσμών, εταιρειών επενδύσεων και είναι, επίσης, χρήσιμη στους φορείς χάραξης πολιτικής.

2) Ερευνητικό Πρόγραμμα κατηγορίας «**Διδάκτωρ**» των προγραμμάτων **RESTART 2016-2020** του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας με τίτλο «**Δυναμική συμπεριφορά στην ιδιοκτησία αυτοκινήτου**» και ακαδημαϊκό υπεύθυνο τον Καθ. Σωφρόνη Κληρίδη.

Το αυτοκίνητο είναι μία από τις μεγαλύτερες αγορές που κάνει το κάθε άτομο, για αυτό και η μελέτη της συγκεκριμένης αγοράς είναι ιδιαίτερα σημαντική. Έχουν γίνει πολλές μελέτες, οι οποίες βασίζονται στην εκτίμηση στατικών μοντέλων ζήτησης. Πιο πρόσφατα, η προσοχή έχει στραφεί στη δυναμική διάσταση της ζήτησης, η ανάλυση της οποίας είναι πολύ πιο σύνθετη αλλά και δυσχεραίνεται από την έλλειψη δεδομένων για τις διαχρονικές επιλογές των καταναλωτών. Το έργο φιλοδοξεί να καλύψει αυτό το κενό με την αξιοποίηση μιας μοναδικής βάσης δεδομένων, η οποία καταγράφει κάθε εγγεγραμμένο όχημα στην Κύπρο και όλες τις μεταβιβάσεις ιδιοκτησίας, με αποτέλεσμα να μπορεί να καταγραφεί το πλήρες ιστορικό ιδιοκτησίας κάθε ατόμου. Από την ανάλυση των δεδομένων και μόνο θα προκύψουν πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία για τον τρόπο λήψης αποφάσεων των καταναλωτών, στοιχεία που θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη νέων μοντέλων δυναμικής συμπεριφοράς.

Αποχωρήσεις Προσωπικού

Ο Δρ. Χρήστος Κουτσαμπέλας παραιτήθηκε από το ΚΟΕ λόγω πρόσληψής του ως Επίκουρου Καθηγητή στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Το ΚΟΕ τον ευχαριστεί θερμά για την ουσιαστική προσφορά του στις ερευνητικές του δραστηριότητες και του εύχεται κάθε επιτυχία στη νέα του σταδιοδρομία.

Προσλήψεις Προσωπικού

Πρόσφατα το ΚΟΕ απέκτησε τρεις νέους συνεργάτες, τον Δρ. Γιώργο Συρίχα, την Δρ. Χριστιάνα Αναξαγόρου και τον Δρ. Αδάμο Αδάμου.

Ο Γιώργος Συρίχας είναι κάτοχος διδακτορικού στα Οικονομικά από το Πανεπιστήμιο του Essex του Ηνωμένου Βασιλείου. Δίδαξε οικονομικά στο Πανεπιστήμιο του Essex, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Philips College και στην Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης. Κατείχε τη θέση του Εκτελεστικού Συμβούλου και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου την περίοδο Σεπτεμβρίου 2013 – Σεπτεμβρίου 2018, καθώς και τη θέση του Ανώτερου Διευθυντή στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου την περίοδο 2008-2013 με κύριους τομείς αρμοδιότητας την Οικονομική Ανάλυση και Έρευνα, Τραπεζική Εποπτεία, Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα, Εξυγίανση, Γραφείο Διοικητή, Ευρωπαϊκές Υποθέσεις. Διετέλεσε, επίσης, Γραμματέας της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής της ΚΤΚ. Μέχρι τον Απρίλιο του 2012 συμμετείχε με τον Διοικητή στις συνεδρίες του Γενικού και Διοικητικού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών. Συμμετείχε, επίσης, στις Επιτροπές Νομισματικής Πολιτικής (MPC) και των Επικεφαλής

Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών και του Τμήματος Οικονομικών (συνέχεια)

Οικονομικής Έρευνας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ενώ μέχρι πρόσφατα συμμετείχε στην Επιτροπή Οικονομικών και Δημοσιονομικής Πολιτικής (EFC) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Χριστιάνα Αναξαγόρου έλαβε διδακτορικό τίτλο στα Οικονομικά από το University of Sheffield (2018), μεταπτυχιακό τίτλο στα Οικονομικά από το University College London (2013) και πτυχίο στα Οικονομικά από το University of Nottingham (2012). Προηγουμένως εργάστηκε ως Βοηθός Λέκτορας στο Sheffield Hallam University (2017 - 2018), ως Βοηθός Ερευνών (2017) και ως Βοηθός Διδασκαλίας (2014-2017) στο University of Sheffield.

Ο Αδάμος Αδάμου κατέχει Πτυχίο Οικονομικών (2003), Μάστερ Οικονομικής Ανάλυσης (2005) και Διδακτορικό τίτλο στα Οικονομικά (2011) από το Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Εργάστηκε ως Επισκέπτης Λέκτορας (2011-2012) στο Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου και ως Ειδικός Επιστήμονας διδασκαλίας στο ίδιο Τμήμα (2012-2017). Τα έτη 2014-2018 εργάστηκε ως Οικονομολόγος-Σύμβουλος στην Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού.

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

- 02-18 Koutsampelas Chr., "[Measuring the permanent-temporary wage gap in Cyprus](#)"
- 01-18 Pashourtidou N. and Chr. Papamichael, "[Forecasting economic activity in sectors of the Cypriot economy using VAR models](#)".

Περιοδικό Cyprus Economic Policy Review

Περιεχόμενα του τεύχους 12 (Ιουνίου 2018)

[Does Balance Sheet Strength Drive the Investment Cycle? Evidence from Pre- and Post Crisis Cyprus](#)

Sophia Chen Yinqiu Lu

[Sectoral linkages and economic crisis: An input-output analysis of the Cypriot economy](#)

Elias Giannakis and Theofanis P. Mamuneas

[Non-standard employment in Cyprus: Trends and policy responses](#)

Christos Koutsampelas

[Scoring rules for simple forecasting models: The case of Cyprus GDP and its sectors](#)

Elena Andreou and Andros Kourtellos

Διοργάνωση Συνεδρίου για το έτος 2019

Το Τμήμα Οικονομικών διοργανώνει το ετήσιο συνέδριο του Διεθνούς Σύνδεσμου Εφαρμοσμένης Οικονομετρίας (International Association for Applied Econometrics, IAAE) που θα πραγματοποιηθεί στο Πανεπιστήμιο Κύπρου στις 25-28 Ιουνίου 2019. Περισσότερες πληροφορίες βρίσκονται στο <https://appliedeconometrics.org/2019conference>

Βραβείο Capstone από την εταιρεία FHI 360

Ο τρίτοετής φοιτητής του Τμήματος Οικονομικών Αντρέας Αντωνόπουλος, εξασφάλισε το βραβείο Capstone από την εταιρεία FHI 360 για την ιδέα κοινωνικής επιχειρηματικότητας "Speak Peace", σε συνεργασία με τον Damiano Campini, φοιτητή Μαθηματικών στο Πανεπιστήμιο του Τορίνο. Ο Αντρέας είχε την ευκαιρία να παρουσιάσει την έννοια της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και παραδείγματα αυτής σε ομιλία του στην ετήσια έκθεση "Patras IQ" που διεξήχθη μεταξύ 27-29 Απριλίου 2018 στο Εθνικό Στάδιο Πατρών «Δημήτριος Τόφαλος», κατά τη διάρκεια συμμετοχής του στο πρόγραμμα Erasmus+, επισκεπτόμενος το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Υποτροφίες

-Το νέο, αγγλόγλωσσο μεταπτυχιακό πρόγραμμα Master in Business Economics - Technology, Innovation Management and Entrepreneurship (MBE) είχε φέτος τους πρώτους του αποφοίτους. Το πρόγραμμα είναι μια συνεργασία των Πανεπιστημίων Κύπρου, Κρήτης και Wageningen Ολλανδίας. Η απόφοιτος του προγράμματος Χριστίνα Κουτουρούση εξασφάλισε τετραετή υποτροφία για διδακτορικές σπουδές στο University of Warwick, στην ερευνητική ομάδα Innovation and Entrepreneurship.

- Υποτροφία για μεταπτυχιακές σπουδές επιπέδου Master από το Imperial College για το έτος 2018-19 έχει λάβει και ο απόφοιτος του Τμήματος Οικονομικών, Κυριάκος Ίνιος.

Ακαδημαϊκοί Επισκέπτες

Το Τμήμα Οικονομικών στα πλαίσια του προγράμματος «Πανεπιστήμιο της Διασποράς» που σκοπό έχει να προσελκύσει διακεκριμένους ελληνόφωνους επιστήμονες του εξωτερικού, είτε πρόκειται για μόνιμη βάση είτε για βραχυπρόθεσμες επισκέψεις για να διδάξουν ή να πραγματοποιήσουν έρευνα θα φιλοξενήσει τους ακόλουθους ακαδημαϊκούς για τις συγκεκριμένες περιόδους:

1. Καθηγητή Θεόδωρο Παλυβό, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ελλάδα, 12/9 – 3/10/2018,
2. Καθηγητή Μίλτο Μακρή, University of Kent, UK, 1-15/10/2018,
3. Καθηγήτρια Βάσω Ιωαννίδου, Lancaster University, UK, 15-30/10/2018.

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το Συμβούλιο και το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο:

- Το Συμβούλιο απαρτίζεται από μέλη τα οποία προέρχονται τόσο από την ακαδημαϊκή κοινότητα όσο και εκτός αυτής. Το Συμβούλιο έχει συμβουλευτικό ρόλο και στηρίζει το έργο του ΚΟΕ εντός και εκτός του Πανεπιστημίου.
- Το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έλενα Ανδρέου, Καθηγήτρια, Διευθύντρια ΚΟΕ, Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Μάριος Κληρίδης, Πρώην Γενικός Διευθυντής, Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα
Μιχάλης Μιχαήλ, Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Γιώργος Παντελή, Διευθυντής, Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών και Ευρωπαϊκής Ένωσης, Υπουργείο Οικονομικών
Γιάννης Τρκίδης, Ανώτερος Οικονομολόγος, Συγκρότημα Τράπεζας Κύπρου
Γιώργος Κυριάκου, Διευθυντής, Τμήμα Οικονομικής Ανάλυσης και Ερευνών, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Έλενα Ανδρέου

Μέλη: Νίκος Θεοδωρόπουλος
Παναγιώτα Λυσιώτου

Σωφρόνης Κληρίδης
Θεοφάνης Μαμουνέας

Άντρος Κούρτελλος
Χριστόφορος Πισσαρίδης

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης

Χρήστος Σάββα

Κώστας Χατζηγιάννης

Λούης Χριστοφίδης

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Άντζελα Σιεκέρσαββα, τηλ. 22893660, email: shekera@savva.angela@ucy.ac.cy

Οι απόψεις που εκφράζονται στα άρθρα του ενημερωτικού δελτίου είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του ενημερωτικού δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο και τους συγγραφείς του άρθρου.

Η 'Οικονομική Έρευνα' κυκλοφορεί δύο φορές ετησίως και είναι διαθέσιμη σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ <http://www.ucy.ac.cy/erc/en/publications/newsletter>